

กลวิธีการนำเสนอ “ความเป็นเหนือ” ในสื่อบันเทิงไทย พ.ศ. 2519-2564

Presenting Techniques of ‘Northernness’ in Thai Entertaining Media, 1976 – 2021

Yingying Nong และ จันทรสุดา ไชยประเสริฐ

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Yingying Nong and Jansuda Chaiprasert

Huachiew Chalermprakiet University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: aben1936@qq.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอความเป็นเหนือในสื่อบันเทิงไทย พ.ศ. 2519-2564 โดยใช้การวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากสื่อบันเทิงไทยประเภทนวนิยาย 11 เรื่อง ละครโทรทัศน์ 4 เรื่อง และ ภาพยนตร์ 7 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า “ความเป็นเหนือ” ด้านที่ได้สืบทอดมาอย่างยาวนาน เกล็ดลักษณะที่แตกต่างจากภาคอื่นทำให้ผู้พบเห็นเกิดความเข้าใจและรับรู้ตรงกันว่าเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงภาคเหนือ มี 4 วิธี ได้แก่ การนำเสนอผ่านโครงเรื่อง การนำเสนอผ่านตัวละคร การนำเสนอผ่านฉากและบรรยากาศ และการนำเสนอผ่านการใช้ภาษา 1) การนำเสนอผ่านโครงเรื่อง ความเป็นเหนือนำเสนอผ่านโครงเรื่อง 3 แบบ ซึ่งสัมพันธ์กับประเภทของสื่อที่นำเสนอ คือ นวนิยายมักมีโครงเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชนบททางภาคเหนือ ละครโทรทัศน์มักมีโครงเรื่องเกี่ยวกับการย้อนยุค และภาพยนตร์มักมีโครงเรื่องเกี่ยวกับความรัก 2) การนำเสนอผ่านตัวละคร ผู้ผลิตให้ความสำคัญกับการนำเสนอความเป็นเหนือผ่านคำพูดของตัวละคร ผู้ผลิตนำเสนอความเป็นเหนือในด้าน ความเชื่อ ศิลปะการแสดง ค่านิยม และจารีตประเพณีผ่านคำพูดของตัวละคร การกระทำของตัวละคร ผู้ผลิตสร้างตัวละครที่พูดภาษาเหนือและมีการกระทำที่มีลักษณะเฉพาะของภาคเหนือ และรูปลักษณะภายนอกของตัวละคร ผู้ผลิตสร้างตัวละครที่เป็นชาวเหนือที่แต่งตัวแบบดั้งเดิมที่มีเอกลักษณ์ของภาคเหนือ 3) การนำเสนอผ่านฉากและบรรยากาศ ผู้ผลิตมีกลวิธีนำเสนอผ่านฉากที่แสดงสถานที่และภูมิประเทศ ผู้ผลิตมักสร้างฉากที่เป็นหมู่บ้านและภูเขาทางภาคเหนือ และฉากที่แสดงวัฒนธรรม ผู้ผลิตมักสร้างฉากที่นำเสนอความเป็นเหนือในด้านวิถีชีวิต ประเพณี ศิลปะวัฒนธรรม และวิถีที่ 4) การนำเสนอผ่านการใช้ภาษา ผู้ผลิตนำเสนอความเป็นเหนือผ่านภาษาท้องถิ่นเหนือในบทบรรยาย และนำเสนอความเป็นเหนือผ่านภาษาท้องถิ่นเหนือในบทสนทนาของตัวละคร กลวิธีที่ดังกล่าวทำให้เรื่องราวที่เกิดขึ้นที่ภาคเหนือมีความสมจริงยิ่งขึ้น และทำให้ผู้ชมและผู้อ่านรับรู้และเข้าใจความเป็นเหนือ

คำสำคัญ : ความเป็นเหนือ; กลวิธีการนำเสนอ; สื่อบันเทิงไทย

* วันที่รับบทความ : 4 เมษายน 2567; วันที่แก้ไขบทความ 28 มิถุนายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 29 มิถุนายน 2567

Received: April 8 2024; Revised: June 28 2024; Accepted: June 29 2024

Abstract

This research aims to analyze presenting techniques of ‘Northernness’ in Thai entertaining media, during 1976 – 2021. Content analysis is applied to study eleven novels; four television scripts; and seven movie scripts. The research finds four aspects of presenting techniques of ‘Northernness’ in the data studied, including through the plot; characters; setting and atmosphere; and the language. The detail is as the following. 1) Presenting through the plot, this is subjected to types of the media. The novels studied present ways of life in Thai northern rural areas, while television dramas present the time-travel plot, and the movies present stories of love. 2) Presenting through characters, The producers focus on presenting ‘Northernness’ includes beliefs; performances; values; costume; traditions; dialect; and conducts through the characters' words and actions. Creating characters who speak the northern dialect; and show the local performances. And appearance of characters is northern people who dress the local costume. 3) Presenting through setting and atmosphere, including places and geography of villages; mountains; and cultural settings of the northern. The ‘northernness’ shown is about ways of life; traditions; and art and culture. 4) Presenting through the language, the northern dialect is used in the narration and in conversations of characters. This makes the stories realistic and conveys the ‘northernness’ to readers and audiences.

Keyword: ‘northernness’; presenting technique; Thai entertaining media

บทนำ

ภาคเหนือของประเทศไทยเป็นดินแห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเหนือถือเป็นสิ่งที่มีคุณค่าของภาคเหนือ ซึ่งทำให้ภาคเหนือต่างจากภาคอื่น ๆ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมที่หลากหลายของภาคเหนือสามารถถ่ายทอดผ่านสื่อบันเทิงไทยต่าง ๆ เช่น ละครโทรทัศน์ วรรณกรรม หรือแม้ภาพยนตร์ ซึ่งสื่อที่กล่าวข้างต้นนั้น ผู้ผลิตมักดึงเอาเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของภาคเหนือออกมาเผยแพร่ให้บุคคลในสังคมเข้าใจภาคเหนือได้มากยิ่งขึ้น ในด้านวรรณกรรม มีนักเขียนภาคเหนือที่มีชื่อเสียง ได้แก่ มาลา คำจันทร์ และพิบูลศักดิ์ ละครพล ผลงานของนักเขียนสองท่านนี้ได้สะท้อนถึงวิถีชีวิตของชาวเหนือ ทำให้คนในสังคมเข้าใจวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นเหนือ และก็ได้ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับ เห็นได้จากการที่ได้รับรางวัลและการได้รับการตีพิมพ์หลายครั้ง ละครโทรทัศน์ที่สะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของภาคเหนือได้ผลิตขึ้นอย่างต่อเนื่อง และได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เช่น เรื่อง *เมื่อดอกกรักรบาน* (2550) ได้รับรางวัลละครโทรทัศน์ยอดเยี่ยม เรื่อง *รอยไหม* (2554) ได้รับรางวัลละครดีเด่นแห่งปี 2554 และเรื่อง *แม่อยู่สาอื่น* (2561) ได้รับรางวัลละครเรตติ้งสูงสุดติดต่อกัน 4 สัปดาห์ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าคนในสังคมให้ความสำคัญกับละครโทรทัศน์ที่นำเสนอความเป็นเหนืออีกด้วย ส่วนภาพยนตร์ไทยที่นำเสนอความเป็นเหนือก็มีมาอย่างต่อเนื่องและทำรายได้ไม่น้อย จากเว็บไซต์ Thailand Box Office ได้เห็นว่า เรื่อง *อนึ่งคิดถึงพอสงเขป* (2535) ทำรายได้ 82.27 ล้านบาท และได้รับรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยม เรื่อง *เพื่อนสนิท* (2548) ทำรายได้ 80 ล้านบาท และได้รับรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยม เรื่อง *Home ความรัก ความสุข ความ*

ทรงจำ (2555) ทำรายได้ 16.26 ล้านบาทและได้รับรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยม และจนถึงเรื่องใหม่ออกมาใหม่ เรื่อง *ลัมปอย* (2564) ทำรายได้ 19.7 ล้านบาท ซึ่งเป็นอันดับ 4 ของอันดับหนังไทยทำเงินสูงสุดประจำปี 2564 เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าภาพยนตร์ไทยที่น่าเสนอความเป็นเหนือมีการผลิตสร้างอย่างต่อเนื่องและได้รับความนิยมจากสังคมไทย จะเห็นได้ว่าสื่อบันเทิงต่าง ๆ นิยมเสนอวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของภาคเหนือ และ วัฒนธรรมของภาคเหนือก็ได้รับความนิยมและการแพร่หลายในสังคมไทย ทำให้ “ความเป็นเหนือ” เป็นที่น่าสนใจ

ในสื่อบันเทิงไทยประเภท วรรณกรรม ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ องค์ประกอบของความเป็นเหนือ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย การแต่งกาย อาหาร ประเพณี ความเชื่อและภาษา ล้วนถูกนำเสนออยู่บ่อยครั้งแก่ผู้อ่านและผู้ชม เช่น ภาษาถิ่นเหนือเป็นองค์ประกอบของความเป็นเหนือที่พบเห็นบ่อยที่สุดในสื่อบันเทิงต่าง ๆ นักเขียนภาคเหนือที่มีชื่อเสียงมาลา คำจันทร์ มักนำภาษาถิ่นเหนือใช้สอดแทรกในเนื้อความ เพื่อแสดงถึงลักษณะความเป็นเหนือ ละครโทรทัศน์ เรื่องรอยไหม และภาพยนตร์เรื่อง *ลัมปอย* ตัวละครที่เป็นชาวเหนือก็ใช้ภาษาถิ่นเหนือในการดำเนินเรื่อง การพูดภาษาเหนือถือว่าการแสดงเอกลักษณ์ของชาวเหนือ อีกองค์ประกอบของความเป็นเหนือที่พบเห็นได้บ่อยในสื่อบันเทิง ก็คือเครื่องแต่งกาย ตัวอย่างเช่น ละครโทรทัศน์ เรื่องกลิ่นกาสะลอง และภาพยนตร์เรื่อง *ฮาร์ทบีท* เสียงนักร้องมัธยม ตัวละครที่เป็นชาวเหนือมักสวมเครื่องแต่งกายพื้นเมืองของภาคเหนือ องค์ประกอบเหล่านี้สามารถแสดงความเป็นเหนือได้ดียิ่งขึ้นและทำให้การสร้างภาคเหนือได้สมจริง และทำให้ผู้อ่านและผู้ชมรับรู้ถึงความเป็นเหนือได้ดียิ่งขึ้น สื่อบันเทิงไทยที่น่าเสนอความเป็นเหนือมีการผลิตอย่างต่อเนื่องและเผยแพร่อย่างแพร่หลาย ทำให้ผู้คนในสังคมได้ตระหนักถึงบทบาทและคุณค่าของความเป็นเหนือ ส่งเสริมการเผยแพร่ของวัฒนธรรมเหนือ และเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และการสืบทอดความเป็นเหนือ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าในสื่อบันเทิงประเภทต่าง ๆ มีกลวิธีในการนำเสนอความเป็นเหนืออย่างไร

ที่ผ่านมา งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับภาคเหนือในสื่อบันเทิงต่าง ๆ ได้ศึกษาในหลายประเด็นทั้งการสร้าง “ความเป็นล้านนา” อัตลักษณ์ของชาวล้านนา และภาพสะท้อนสังคมชาวเหนือ เช่น สุนทร คำยอด (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การสร้าง “ความเป็นล้านนา” ในวรรณกรรมของนักเขียนภาคเหนือ ซึ่งได้ศึกษาอุดมการณ์ที่ใช้ประกอบสร้างความเป็นล้านนาเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองที่เรียกว่า “อุดมการณ์ล้านนานิยม” นักเขียนภาคเหนือได้ประกอบสร้างความเป็นล้านนาโดยใช้วัฒนธรรมภาคเหนือ สุกัญญา เชาวน์น้ำทิพย์ (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ อัตลักษณ์ของชาวล้านนาที่ปรากฏในนวนิยายของมาลา คำจันทร์ ซึ่งได้ศึกษาอัตลักษณ์และกลวิธีในการนำเสนออัตลักษณ์ของชาวล้านนาที่ปรากฏในนวนิยายของมาลา คำจันทร์ พรศิริ ปินไชย (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคเหนือในนวนิยายที่ได้รับรางวัลของมาลา คำจันทร์ ซึ่งได้ศึกษาภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคเหนือในนวนิยายที่ได้รับรางวัลของ มาลา คำจันทร์ ส่วนงานวิจัยเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับการนำเสนอสังคมชาวเหนือผ่านสื่อบันเทิงประเภท ละครโทรทัศน์ และ

ภาพยนตร์ เช่น พัทธการณ เรื่องทอง (2561) ศึกษาเกี่ยวกับ ภาพแทน “ชาวเขา” ในภาพยนตร์ไทย ซึ่งได้ศึกษาการนำเสนอภาพแทนชาวเขาในภาพยนตร์ไทย จากการสำรวจข้อมูลเห็นได้ว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับชาวเหนือและสังคมชาวเหนือในสื่อบันเทิงไทยประเภทต่าง ๆ แต่งานวิจัยที่ดังกล่าวเลือกศึกษาสื่อบันเทิงเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งและศึกษาเกี่ยวกับภาพแทนหรือภาพสะท้อนสังคม ยังไม่มีงานวิจัยศึกษาความเป็นเหนือในสื่อบันเทิงหลายประเภท ซึ่งจะทำให้เห็นถึงการเลือกใช้วิธีการอย่างไร กลวิธีการนำเสนอที่เหมือนและต่างกันอย่างไรร สามารถทำให้ผู้อ่านและผู้ชมได้รับรู้ถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของภาคเหนือ

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษาวิเคราะห์ กลวิธีการนำเสนอ “ความเป็นเหนือ” ในสื่อบันเทิงไทย พ.ศ. 2519-2564 เพื่อทราบถึงกลวิธีต่าง ๆ ของการนำเสนอ “ความเป็นเหนือ” ในสื่อบันเทิงไทย อีกทั้งยังเป็นข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ชาวต่างชาติเรื่องของสังคมชาวเหนือต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอความเป็นเหนือในสื่อบันเทิงไทย พ.ศ. 2519-2564

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากสื่อบันเทิงไทยประเภทนวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ที่มีตัวละครเอกเป็นชาวเหนือ และนำเสนอเกี่ยวกับวิถีชีวิตและสังคมของคนไทยในภาคเหนือ โดยใช้เกณฑ์เป็นนวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัล ซึ่งผลงานที่ค้นพบชิ้นแรกคือนวนิยายที่ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2519 และผลงานล่าสุดคือภาพยนตร์ที่ออกฉายในปี พ.ศ. 2564 รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นวนิยายที่รวบรวมได้มีจำนวน 11 เรื่อง เรียงลำดับปีพ.ศ.ในการสร้างสรรค์หรือการตีพิมพ์ครั้งแรก ดังนี้

หุบเขาแสงตะวัน (2519)	ทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน (2521)
หมู่บ้านอาบจันทร์ (2523)	ลูกป่า (2525)
วัยฝันวันเยาว์ (2528)	เขี้ยวเสือไฟ (2531)
หุบเขากินคน (2533)	เจ้าจันทน์ผอม นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (2534)
เมืองลับแล (2539)	หัวใจพระเจ้า (2550)
เด็กชายชาวคง (2563)	

2. ละครโทรทัศน์ที่รวบรวมได้มีจำนวน 4 เรื่อง ดังนี้

เมื่อดอกรักบาน (2550)

รอยไหม (2554)

แม่ยายสะอื้น (2561)

กลิ่นกาสะลอง (2562)

3. ภาพยนตร์ที่รวบรวมได้มีจำนวน 7 เรื่อง ดังนี้

อนึ่ง คิดถึงพอสังเขป (2535)

เพื่อนสนิท (2548)

รักจัญ (2549)

Home ความรัก ความสุข ความทรงจำ (2555)

The Melody รักทำนองนี้ (2555)

ฮาร์ทบีทเสียงนักรักมัธยม (2562)

สัมป่อย (2564)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอของสื่อบันเทิงไทยประเภทวรรณกรรม ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเหนือ

3. ศึกษาสื่อบันเทิงไทยประเภทวรรณกรรม ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ที่นำเสนอเกี่ยวกับวิถีชีวิตและสังคมของคนไทยในภาคเหนือ

4. คัดเลือกกลุ่มข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดได้นวนิยายจำนวน 11 เรื่อง ละครโทรทัศน์จำนวน 4 เรื่อง และภาพยนตร์จำนวน 7 เรื่อง

5. วิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอความเป็นเหนือในสื่อบันเทิงไทยประเภทวรรณกรรม ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์

6. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

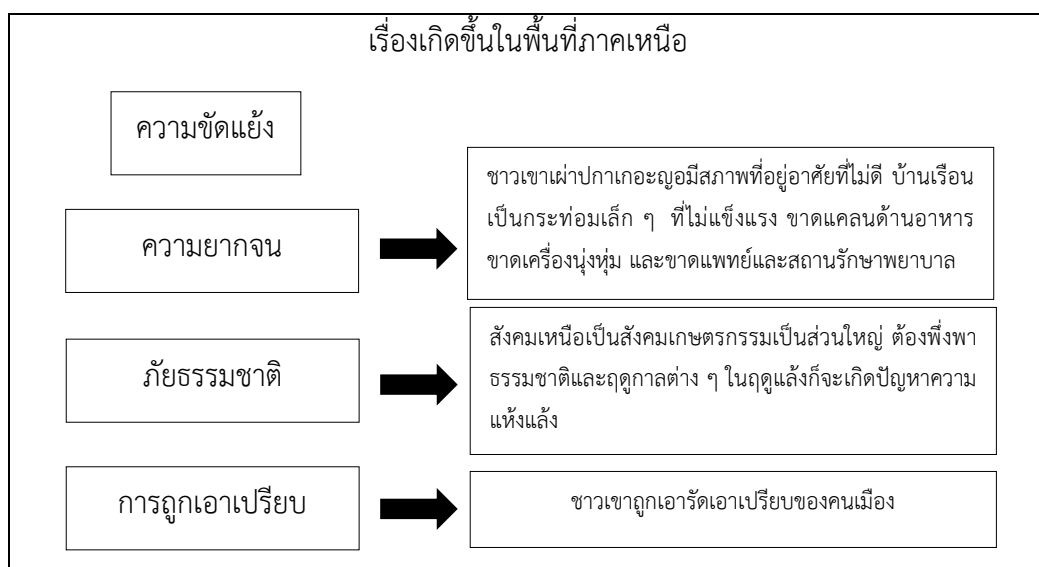
การศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอความเป็นเหนือในสื่อบันเทิงไทยประเภทวรรณกรรม ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ผู้วิจัยพบว่า สื่อบันเทิงไทยทั้ง 3 ประเภทได้นำเสนอความเป็นเหนือด้วย 4 วิธี ได้แก่ การนำเสนอผ่านโครงเรื่อง การนำเสนอผ่านตัวละคร การนำเสนอผ่านฉากและบรรยากาศ และการนำเสนอผ่านการใช้ภาษา ดังนี้

1. การนำเสนอผ่านโครงเรื่อง

จากการศึกษานวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ มีการนำเสนอความเป็นเหนือผ่านโครงเรื่องที่แตกต่างกันของแต่ละสื่อ ได้แก่ นวนิยายมักมีโครงเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชนบททางภาคเหนือ ละครโทรทัศน์มีโครงเรื่องเกี่ยวกับการย้อนยุค และภาพยนตร์มีโครงเรื่องเกี่ยวกับความรัก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

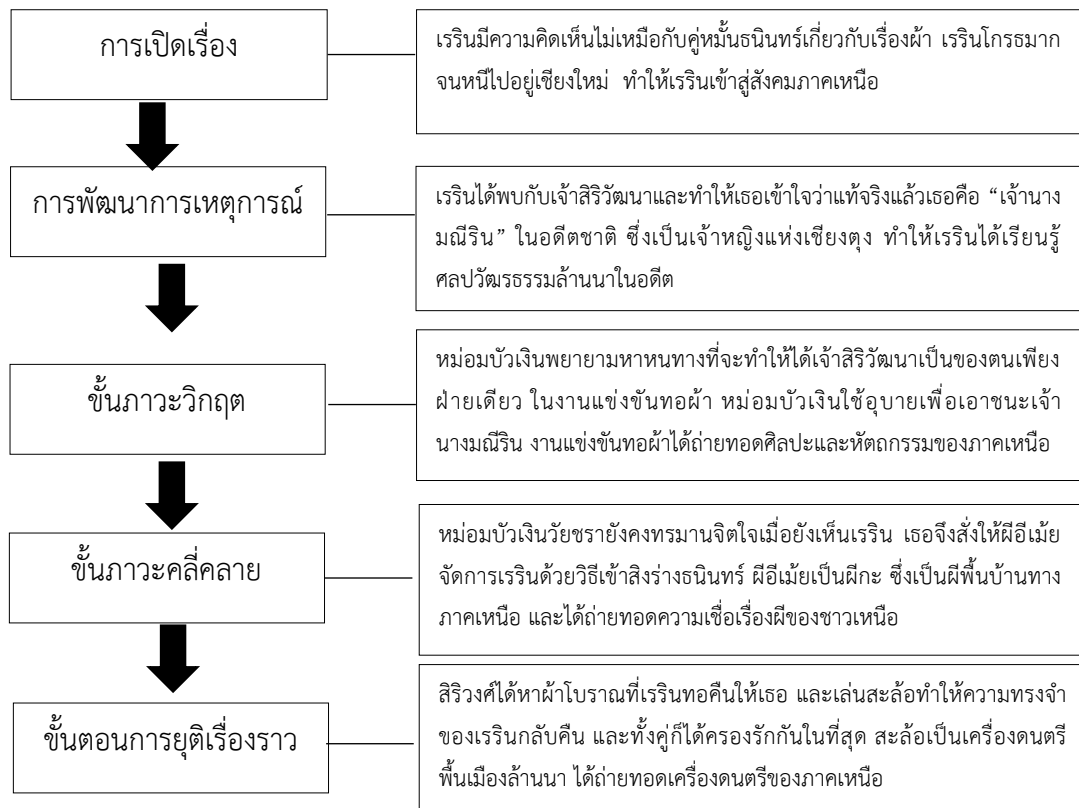
1.1 โครงเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชนบททางภาคเหนือ คือ การนำเสนอเรื่องชีวิตชาวเหนือในชนบททางภาคเหนือที่มีฐานะยากจน โดยการเล่าความขัดแย้งที่มีอยู่ของตัวละครต้องต่อสู้กับภัยจากธรรมชาติ และภัยที่เกิดจากมนุษย์ด้วยกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลักษณะโครงเรื่อง 1 ชีวิตชนบทภาคเหนือของนวนิยายเรื่อง *หมู่บ้านอ่าวจันทร์* แสดงเป็นแผนภาพดังนี้

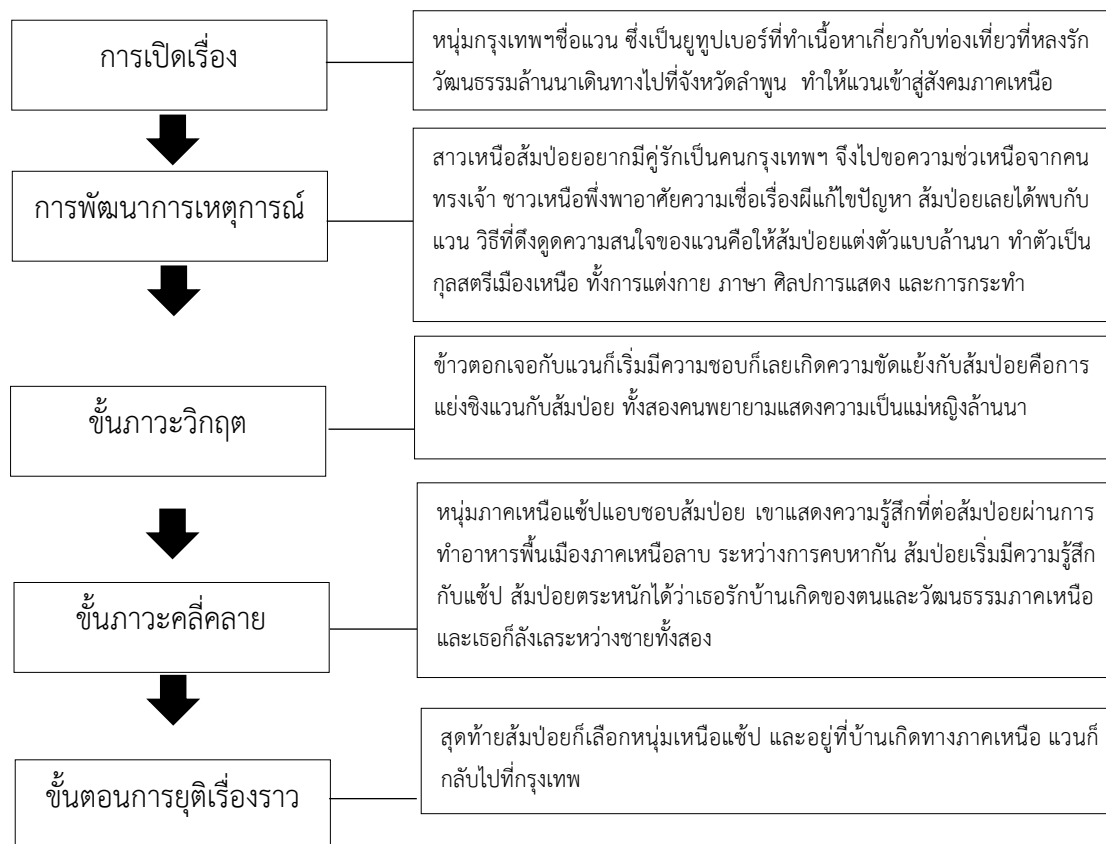
1.2 โครงเรื่องเกี่ยวกับการย้อนยุค คือ ตัวละครได้ย้อนยุคกลับไปถึงอดีตและดำเนินชีวิตอยู่ภาคเหนือ ละครโทรทัศน์ผู้ผลิตมักสร้างโครงเรื่องเกี่ยวกับการย้อนยุค ตัวละครเอกหญิงล้วนได้ย้อนเวลากลับไปใช้ชีวิตที่ภาคเหนือและเรื่องราวต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นที่ภาคเหนือ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลักษณะโครงเรื่อง 2 การย้อนยุคสู่อดีตในภาคเหนือของละครโทรทัศน์เรื่อง *รอยไหม* แสดงเป็นแผนภาพ ดังนี้

1.3 โครงเรื่องเกี่ยวกับความรัก คือ ตัวละครชาวเหนือและตัวละครชาวต่างถิ่นที่เดินทางมาถึงภาคเหนือมีโอกาสพบกันและเกิดความรักกัน ในภาพยนตร์ผู้ผลิตได้นำเสนอความเป็นเหนือผ่านโครงเรื่องเกี่ยวกับความรัก ซึ่งชาวเหนือกับชาวต่างถิ่นรักกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลักษณะโครงเรื่อง 3 ความรักระหว่างตัวละครที่เกิดขึ้นที่ภาคเหนือของภาพยนตร์เรื่อง *ส้มป่อย* แสดงเป็นแผนภาพ ดังนี้

2. การนำเสนอผ่านตัวละคร

จากการศึกษานวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ผู้ผลิตให้ความสำคัญกับการสร้างตัวละคร โดยเฉพาะเน้นสร้างตัวละครที่เป็นชาวเหนือและให้ความสำคัญกับการนำเสนอความเป็นเหนือผ่านตัวละครเหล่านี้ด้วย สื่อทั้งสามประเภทได้นำเสนอความเป็นเหนือผ่านคำพูด การกระทำ และรูปลักษณ์ภายนอกของตัวละคร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การนำเสนอความเป็นเหนือผ่านคำพูดของตัวละคร

การนำเสนอความเป็นเหนือผ่านคำพูดของตัวละคร คือกลวิธีนำเสนอความเป็นเหนือในคำบอกเล่าและบทสนทนาของตัวละคร โดยการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและบอกเล่าเหตุการณ์ให้ทราบถึงความเป็นเหนือในด้านความเชื่อ วรรณกรรม ประเพณี ภาษา และด้านศิลปะการแสดงผ่านคำพูดของตัวละครเด็ก ตัวละครวัยหนุ่มสาว และตัวละครผู้สูงอายุ โดยปรากฏในสื่อบันเทิงไทยประเภท วรรณกรรม ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง *หมู่บ้านอาบจันทร์* ของมาลา คำจันทร์ได้กล่าวถึงเด็กชาย ยาชิ เมืองคำ และ นุโพ สนทนาเกี่ยวกับผีหลวง และคิดถึงคำพูดของผู้เฒ่าที่เล่าเกี่ยวกับผีหลวง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ยาชิเงยหน้าขึ้นพูด “บนโน้น ผีหลวงสถิตอยู่ ผีหลวงสร้างฟ้า สร้างแผ่นดินแล้ว

สร้างคน” เมืองคำสงลัย

“ผีหลวง ผีเล็ก อะไรเข้าไม่รู้เรื่อง” ยาชิหฺรุตาลง คำพูดผู้เฒ่ายังคงอยู่ในหู
ของนุโ

“มันเกี่ยวกับคำสั่งสอนในเฒ่าข้า ผีหลวงสอนว่าป่าเกาะยอเหลือน้อยแล้ว ป่า
เกาะยอต้องรักใคร่กลมเกลียวกัน ช่วยเหลือกัน ไม่อย่างนั้นป่าเกาะยอจะฉิบหายลงไปทุก
ที”

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2557: 108)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผีหลวงที่เป็นผีดีที่รักษาคุ่มครอง
หมู่บ้านของชาวปกาเกอญอ ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือ โดยนำเสนอผ่านบทสนทนาของ
เด็กวัยรุ่นในหมู่บ้านที่ได้พูดถึงชาวปกาเกอญอเชื่อว่าผีหลวงได้สร้างฟ้า สร้างแผ่นดิน และสร้างคน และคำ
สอนของผีหลวงได้รับการถ่ายทอดโดยเล่าต่อ ๆ กันมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวละครที่ได้รับ
คำสั่งสอนหรือเรื่องราวต่าง ๆ จากผู้เฒ่าผู้แก่และเล่ากันต่อ และมีหน้าที่ในการเป็นผู้รับการถ่ายทอดอัตลักษณ์
การนำเสนอทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจความเชื่อของภาคเหนือได้มากยิ่งขึ้น

นวนิยายเรื่อง ลูกปั่ว ของมาลา คำจันทร์ได้กล่าวถึงพ่อเล่าให้แก้วเชื่อนว่าเมื่อเจ็ดปีก่อนเสือเข้า
มารบกวนคนในหมู่บ้านเพราะหญิงสาวชื่อแสงคำทำตัวเหมือนผู้ชายนำผู้หญิงบ้านอื่นเป็นภรรยา ถือเป็นเรื่องที่
ผิดจารีตจึงทำให้เสือขบหัวแสงคำตาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ครั้งนั้นอีแสงคำมันถือดีว่ามีซ่องหมู มันกระทำให้ตัวเป็นชาย มันเอาสาวบ้านอื่น
เข้าบ้านมาเป็นเมีย คนเฒ่าคนแก่ห้ามมันไม่ฟัง มันข้ามล่งรืตบ้านคลองเมืองหลายซอกนัก
ก็เลยเกิดชิตอาเพศ เสือขบหัวมัน”

“ผู้หญิงทำตัวเป็นชายชิตหรือพ่อ?”

“ชิต เกิดกลายเป็นอาเพศกาลิบ้านกาลิเมือง รืตบ้านคลองเมืองเรากลือกันมาอย่าง
นี้ ชายต้องเป็นชาย หญิงต้องหญิง รืตบ้านคลองเมืองชิตแบ่งไว้แล้วหญิงไม่เป็นหญิงก็ไม่มี
ใครเอาเป็นเมีย ชายไม่เป็นชายก็ไม่มีใครเอาเป็นผัว คำเก่าโบราณบ้านเราว่าผิดริตผิด
คลองธรรมดา มันไม่เป็นปกติสุข นั่งไม่อุ่น นอนไม่เย็น” แก่ถอนใจมองหน้าลูกสาวเต็มตา

...

(เขี้ยวเสือไฟ 2531: 34)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นถึง ความเชื่อเรื่อง “ชิต” ซึ่งเป็นจารีตประเพณีที่ได้ถือปฏิบัติกัน
มาช้านานของภาคเหนือ นักเขียนนำเสนอความเป็นเหนือในด้านจารีตประเพณีผ่านคำพูดของตัวละครผู้สูงอายุ
ซึ่งเป็นตัวละครที่สั่งสอนลูกหลาน และถ่ายทอดความเชื่อในกลุ่มของตน เพื่อสอนให้รุ่นหลังรู้จักจารีตประเพณี
ของภาคเหนือและได้ปฏิบัติตาม กำหนดข้อห้ามเรื่องพฤติกรรมทางเพศของหญิงและชายให้เป็นไปตาม

ธรรมชาติ คือ ผู้หญิงจะต้องมีคู่ครองเป็นผู้ชาย และผู้ชายจะต้องมีคู่ครองเป็นผู้หญิง ทำให้ผู้อ่านได้รู้จักภาคเหนือมีจารีตประเพณีเรื่อง“ซิด”

ละครโทรทัศน์เรื่อง แม่ยายสะอื้น ได้กล่าวถึงตัวละครเอกฝ่ายหญิงดาวนิวตั้งใจฝึกซ้อมฟ้อนเจิง ซึ่งเป็นศิลปะล้านนาที่ได้สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่โบราณ แต่น้องสาวซอเอื้องไม่ชอบเรียนการแสดง ทอนกับดาวนิวจึงสนทนากันเกี่ยวกับเรื่องนี้ด้วยภาษาท้องถิ่นเหนือ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ทอน : “ซอเอื้องเอาแต่ใจอีกแล้วใช้ไหม”

ดาวนิว : “อ้าวไม่ใช่เรียนการแสดงแล้ว”

ทอน : “ก็ไม่เห็นใครเป็นไซเรียน ก็มีแต่ดาวนิวนั้นแหละที่ยังสนใจศิลปะพวกนี้
อยู่”

ดาวนิล : “ไม่งั้นใครจะสืบทอดวิชาต่อจากป้อละอ้ายทอน”

(แม่ยายสะอื้น EP1)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นถึงฟ้อนเจิงเป็นศิลปะการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ทางภาคเหนือซึ่งได้สืบทอดต่อกันมารุ่นสู่รุ่น แต่เมื่อสังคมเปลี่ยน แนวความคิดของชาวเหนือวัยรุ่นบางคนก็เปลี่ยนแปลงไปไม่นิยมศิลปะวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมของภาคเหนือ แต่การปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนจากบรรพบุรุษทำให้ศิลปะการแสดงของภาคเหนือยังได้รับการอนุรักษ์ โดยนำเสนอผ่านบทสนทนาระหว่างตัวละครหนุ่มสาวที่เป็นชาวเหนือ เช่น ตัวละครสาวเหนือพูดว่า “ไม่งั้นใครจะสืบทอดวิชาต่อจากพ้อละอ้ายทอน” และแสดงให้เห็นว่าตัวละครหนุ่มสาวเป็นผู้ที่ถูกสั่งสอน และทำให้ผู้ชมได้รู้จักฟ้อนเจิงเป็นศิลปะการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคเหนือ

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า สื่อบันเทิงไทยประเภทนวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์นำเสนอความเป็นเหนือในด้านต่าง ๆ เช่น ความเชื่อ ศิลปะการแสดง ค่านิยม และจารีตประเพณี ฯลฯ ผ่านคำพูดของตัวละครเด็ก ตัวละครวัยรุ่นหนุ่มสาว และตัวละครผู้สูงอายุ ผู้ผลิตสร้างตัวละครเหล่านี้ให้มีบทสนทนาและคำบอกเล่าที่นำเสนอความเป็นเหนือ ตัวละครเด็กมักเป็นตัวละครที่ได้รับคำสั่งสอนหรือเรื่องราวต่าง ๆ จากผู้เฒ่าผู้แก่และเล่ากันต่อ ส่วนตัวละครผู้สูงอายุมักเป็นผู้เล่าเรื่องสั่งสอนลูกหลาน เพื่อสอนให้รุ่นหลังรู้จักวัฒนธรรมของภาคเหนือและได้ปฏิบัติตามและอนุรักษ์สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ตัวละครที่เป็นชาวเหนือไม่ว่าเป็นตัวละครเด็ก ตัวละครวัยรุ่นหนุ่มสาว หรือตัวละครผู้สูงอายุ มักพูดภาษาเหนือหรือคำเมืองในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นภาษาเอกลักษณ์เฉพาะของคนภาคเหนือ ทำให้เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่ภาคเหนือสมจริงยิ่งขึ้นและผู้อ่านผู้ชมสามารถรับรู้ถึงความเป็นเหนือผ่านคำพูดของตัวละคร

2.2 การนำเสนอความเป็นเหนือผ่านการกระทำของตัวละคร

นวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ได้นำเสนอความเป็นเหนือผ่านการกระทำของตัวละครแต่สื่อที่เห็นถึงความเป็นเหนือจากการกระทำอย่างชัดเจนคือละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ การนำเสนอความเป็น

เหนือผ่านการกระทำของตัวละคร เป็นการถ่ายทอดความความเป็นเหตุในด้านศิลปะวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม และความคิดของคนนอกที่มองคนเหนือผ่านพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละคร เช่นการฟ้อนเล็บ การทำร่มบ่อสร้าง การฟ้อนเจิง เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพยนตร์เรื่อง *สัมป่อย* ตัวละครหญิงชาวตอกเป็นผู้ที่ยึดถือความเป็นเหนือได้แสดงการฟ้อนเล็บให้คนต่างถิ่นดู ละครโทรทัศน์เรื่อง *กลิ่นกาสะลอง* และเรื่อง *เมื่อดอกกรักบาน* ตัวละครเอกฝ่ายหญิงต่างก็เป็นสาวเหนือและได้ฟ้อนเล็บในงานวันสงกรานต์ ดังตัวอย่างตามรูปภาพ

ภาพที่ 1 การฟ้อนเล็บของตัวละครสาวเหนือชาวตอกในภาพยนตร์เรื่อง *สัมป่อย*

(ที่มา:<https://www.netflix.com/th/title/81511310>)

ภาพที่ 2 การฟ้อนเล็บของตัวละครฝ่ายหญิงซ่องปิปในละครโทรทัศน์เรื่อง *กลิ่นกาสะลอง*

(ที่มา:https://www.bilibili.tv/th/video/2044758938?bstar_from=bstarweb.homepage.recommend.all)

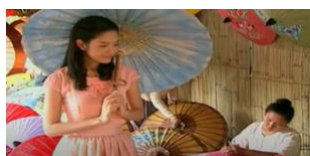

ภาพที่ 3 การฟ้อนเล็บของตัวละครเอกฝ่ายหญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง *เมื่อดอกกรักบาน*

(ที่มา:<https://www.youtube.com/watch?v=wtUjVFB1bYc>)

ภาพยนตร์เรื่อง *สัมป่อย* และละครโทรทัศน์เรื่อง *เมื่อดอกกรักบาน* ตัวละครอยู่ในฉากเวลาปัจจุบัน ละครโทรทัศน์เรื่อง *กลิ่นกาสะลอง* ตัวละครอยู่ในสมัยก่อน จากการกระทำของตัวละครที่เป็นชาวเหนือในภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ดังกล่าว แสดงให้เห็นผู้ผลิตนำเสนอความเป็นเหนือผ่านการกระทำของตัวละครหญิง ผู้ผลิตสร้างตัวละครหญิงชาวเหนือให้มีความสามารถในศิลปะการฟ้อนรำ โดยเฉพาะการฟ้อนเล็บ ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ทางภาคเหนือโดยได้แสดงให้เห็นไปพร้อมกับฉากบรรยากาศของงานบุญและเทศกาลที่สามารถแสดงลักษณะของคนภาคเหนือเป็นคนอ่อนช้อยงดงาม และใจบุญ ผู้ชมจะได้เห็นศิลปะการแสดงของภาคเหนือและลักษณะหญิงชาวเหนือผ่านการกระทำของตัวละครและเข้าใจวัฒนธรรมของภาคเหนือ

ละครโทรทัศน์เรื่อง *เมื่อดอกกรักบาน* ได้กล่าวถึงตัวละครเอกฝ่ายหญิงสายไหมกำลังแนะนำขั้นตอนการทำร่มบ่อสร้าง และแสดงร่มบ่อสร้างแก่แขกที่มาจากกรุงเทพฯ ดังตัวอย่างตามรูปภาพ

ภาพที่ 4 ตัวละครเอกฝ่ายหญิงแนะนำขั้นตอนการทำร่มบ่อสร้างในละครโทรทัศน์เรื่อง *เมื่อดอกกรักบาน*

(ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=wtUjVFB1bYc>)

ภาพที่ 5 ตัวละครเอกฝ่ายหญิงแสดงร่มบ่อสร้างในละครโทรทัศน์เรื่อง *เมื่อดอกกรักบาน*

(ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=wtUjVFB1bYc>)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า รมบ่อสร้างเป็นงานหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงของภาคเหนือ ผู้ผลิตสร้างตัวละครหญิงชาวเหนือแนะนำขั้นตอนการทำรมบ่อสร้าง และแสดงรมบ่อสร้างแก่แขกที่มาจาก กรุงเทพฯ การกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงลักษณะความเป็นเหนือ และทำให้ผู้ชมรู้จักงานหัตถกรรม ภาคเหนือและกระบวนการผลิตอีกด้วย

ละครโทรทัศน์เรื่อง *กลิ้งกาสะลอง* ได้กล่าวถึงตัวละครฝ่ายชายที่เป็นชาวเหนือเรียนฟ้อนเจิงดาบ จากผู้นำชุมชน และแสดงฟ้อนเจิงในงานเทศกาล ดังตัวอย่างตามรูปภาพ

ภาพที่ 6 การเรียนฟ้อนเจิงดาบของตัวละคร ฝ่ายชายในละครโทรทัศน์เรื่องกลิ้งกาสะลอง (ที่มา:https://www.bilibili.tv/th/video/2044758938?bstar_from=bstar-web.homepage.recommend.all)

ภาพที่ 7 การแสดงฟ้อนเจิงในงานเทศกาล สงกรานต์ของตัวละครฝ่ายชายในละคร โทรทัศน์เรื่องกลิ้งกาสะลอง (ที่มา:https://www.bilibili.tv/th/video/2044758938?bstar_from=bstar-web.homepage.recommend.all)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ฟ้อนเจิงดาบเป็นการร่ายรำตามกระบวนการทำตามแบบแผนที่แสดงออกถึงศิลปะในการต่อสู้ของชาย ซึ่งสามารถแสดงถึงความกล้าหาญของผู้ชายเหนือ ผู้ผลิตสร้างตัวละครชายที่เป็นชาวเหนือที่มีการกระทำคือการเรียนฟ้อนเจิงดาบและแสดงฟ้อนเจิงในงานเทศกาลต่าง ๆ การสร้างตัวละครชายที่มีการกระทำดังกล่าวสามารถทำให้ผู้ชมเห็นถึงศิลปะวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของภาคเหนือและความเป็นผู้ชายเหนือ

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า สื่อบันเทิงไทยประเภทนวนิยาย ละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ นำเสนอความเป็นเหนือในด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปะวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี วรรณกรรม และดนตรี ฯลฯ ผ่านการกระทำของตัวละครหญิงและตัวละครชาย ผู้ผลิตสร้างตัวละครชาวเหนือที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องให้มีการกระทำเช่นการฟ้อนเล็บ การทำรมบ่อสร้าง และการฟ้อนเจิงดาบ เป็นต้น ซึ่งเป็นการกระทำที่มีลักษณะเฉพาะของภาคเหนือ และยังมีตัวละครที่เป็นคนต่างถิ่นเปรียบเสมือนตัวแทนของผู้อ่านและผู้ชมที่พาไปรู้จักและเปิดโอกาสให้แสดงวัฒนธรรมเหนือ เพื่อทำให้ผู้ชมและผู้่านได้เห็นถึงชีวิตประจำวันของชาวเหนือและวัฒนธรรมของภาคเหนือ ก็แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อภาคเหนือ

2.3 การนำเสนอความเป็นเหนือผ่านรูปลักษณ์ภายนอกของตัวละคร

รูปลักษณ์ภายนอกสามารถบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละชนชาติ คนในแต่ละท้องถิ่นมีรูปลักษณ์ภายนอกตามที่มีเอกลักษณ์ของตน ในสื่อบันเทิงไทยประเภทวรรณกรรม ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ผู้ผลิตให้ความสำคัญกับการนำเสนอรูปลักษณ์ภายนอกของตัวละคร แต่สื่อที่เห็นถึงความเป็นเหนือจากรูปลักษณ์ภายนอกของตัวละครอย่างชัดเจนคือละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ เพื่อให้รูปลักษณ์ภายนอกของตัวละครบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ความเป็นเหนือโดยเฉพาะในด้านการแต่งกายและการสักหมึกดำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

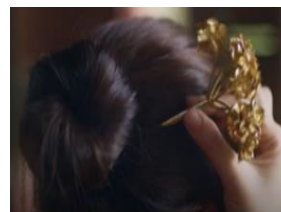
ภาพยนตร์เรื่อง *สัมป่อย* มีตัวละครหญิงชาวตอกเป็นผู้ที่ยึดถือความเป็นเหนือ สัมป่อยเป็นผู้ที่อยากแสดงความเป็นผู้หญิงเหนือ ทั้งสองคนจะนุ่งผ้าซิ่น ห่มสไบ แต่งตัวด้วยผ้าเมือง สวมชุดแต่งกายสตรีแบบดั้งเดิมของภาคเหนือ ไ่ว้ผมเกล้าเป็นมวยใหญ่ เหน็บ“ปิ่น”ที่มวยผม และในละครโทรทัศน์เรื่อง *กลิ่นกาสะลอง* ตัวละครเอกฝ่ายหญิงกาสะลองที่เป็นสาวเหนือนุ่งผ้าซิ่น สวมเสื้อแขนกระบอก ดังตัวอย่างตามรูปภาพ

ภาพที่ 8 การแต่งกายของตัวละครหญิงในภาพยนตร์เรื่อง *สัมป่อย* (ที่มา :<https://www.netflix.com/th/title/81511310>)

ภาพที่ 9 การแต่งกายของตัวละครเอกฝ่ายหญิงกาสะลองในละครโทรทัศน์เรื่อง *กลิ่นกาสะลอง* (ที่มา :https://www.bilibili.tv/th/video/2044758938?bstar_from=bstar-web.homepage.recommend.all)

ภาพที่ 10 การเกล้าทรงผมของตัวละครหญิงในภาพยนตร์เรื่อง *สัมป่อย* (ที่มา :<https://www.netflix.com/th/title/81511310>)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็น สื่อบันเทิงไทยประเภทนวนิยาย ละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ นำเสนอความเป็นเหนือผ่านตัวละครหญิง ซึ่งผู้ผลิตได้สร้างตัวละครหญิงที่เป็นชาวเหนือให้มีรูปลักษณ์ภายนอกที่มีเอกลักษณ์ของภาคเหนือ คือ สวมชุดแต่งกายสตรีแบบดั้งเดิมของภาคเหนือ ตัวละครหญิงเหนือมักนุ่งผ้าซิ่นหรือผ้าถุงยาวเกือบถึงตาตุ่ม ผ้าถุงจะมีความประณีต งดงาม ดิ้นซิ่นจะมีลวดลายงดงาม ส่วนเสื้อจะเป็นเสื้อคอกลม มีสีสันทน ลวดลายสวยงามเช่นเดียวกัน อาจห่มสไบทับ แต่งตัวด้วยผ้าเมือง การเกล้าทรงผม ตัวละครหญิงที่เป็นชาวเหนือไ่ว้ผมเกล้าเป็นมวยใหญ่ เหน็บดอกไม้ที่มวยผมหรือใช้ “ดอกไม้ไหว” และ “ปิ่น” เป็นเครื่องประดับในการตกแต่งผม ทำให้ผู้ชมได้รู้จักวัฒนธรรมการแต่งกายของภาคเหนือผ่านการแต่งกายของตัวละครหญิง

ละครโทรทัศน์เรื่อง *กลิ้งกาสะลอง* ตัวละครชายหนุ่มฟ้าสวมเสื้อ “ม่อฮ่อม” และตัวละครครูดาบ มีการสักหมึกดำ ดังตัวอย่างตามรูปภาพ

ภาพที่ 11 การแต่งกายของตัวละครในละครโทรทัศน์เรื่อง *กลิ้งกาสะลอง*
(ที่มา :https://www.bilibili.tv/th/video/2044758938?bstar_from=bstar-web.homepage.recommend.all)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็น ตัวละครชายหนุ่มมักแต่งตัวแบบดั้งเดิมของภาคเหนือ ผู้ชายชาวเหนือมักสวมเสื้อสีเข้ม ๆ ที่เรียกว่า “ม่อฮ่อม” สวมกางเกงขายาว นิยมใช้ผ้าคาดเอวและผ้าโพกหัว และนิยมสักหมึกดำเพื่อแสดงถึงความเป็นผู้ชายเหนือ ผู้ผลิตนำเสนอความเป็นเหนือผ่านรูปลักษณ์ภายนอกของตัวละครชายที่เป็นชาวเหนือ

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า สื่อบันเทิงไทยประเภทวรรณกรรม ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ต่างก็นำเสนอความเป็นเหนือผ่านรูปลักษณ์ภายนอกของตัวละครหญิงและตัวละครชาย ซึ่งสร้างตัวละครที่เป็นชาวเหนือที่แต่งตัวแบบดั้งเดิมที่มีเอกลักษณ์ของภาคเหนือ ยังมีตัวละครที่เป็นคนท้องถิ่นที่มาถึงภาคเหนือก็ได้แต่งตัวด้วยเครื่องแต่งกายแบบดั้งเดิมของภาคเหนือ แสดงให้เห็นถึงการยอมรับและการนิยมความเป็นเหนือของคนต่างถิ่น ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์ของตัวละครมากกว่า ซึ่งสามารถแสดงวัฒนธรรมภาคเหนือได้โดยตรงมากขึ้น

3. การนำเสนอผ่านฉากและบรรยากาศ

นวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ที่นำเสนอเกี่ยวกับวิถีชีวิตและสังคมของคนไทยในภาคเหนือ ผู้ผลิตมีกลวิธีการนำเสนอความเป็นเหนือผ่านฉากและบรรยากาศที่เป็นภาคเหนือ คือ การถ่ายทอดความเป็นเหนือโดยสถานที่ต่าง ๆ ภูมิประเทศ และสถานที่ท่องเที่ยวของภาคเหนือ เพื่อส่งเสริมการถ่ายทอดความเป็นเหนือให้เห็นชัดเจนมากขึ้น ทำให้เรื่องราวที่เกิดขึ้นที่ภาคเหนือได้สมจริงยิ่งขึ้น และทำให้ผู้อ่านและผู้ชมมีรู้สึกเหมือนอยู่ที่ภาคเหนือ ซึ่งสามารถนำเสนอผ่านฉากที่เป็นสถานที่และภูมิประเทศ และฉากที่แสดงวัฒนธรรมดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.1 การนำเสนอความเป็นเหนือผ่านฉากที่เป็นสถานที่และภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของภาคเหนือมีลักษณะที่แตกต่างไปจากภาคอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด คือ เต็มไปด้วยภูเขา บริเวณภูเขาประกอบด้วยภูเขาสูง ๆ สลับกับหุบเขา ลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าเขา สลับซับซ้อน ภูมิอากาศค่อนข้างเย็น และมีความชื้นเพียงพอ สถานที่ที่ที่นำมานำเสนอความเป็นเหนือเป็นสถานที่ทั่วไปตามลักษณะภูมิประเทศและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของภาคเหนือ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ ได้กล่าวถึงหมู่บ้านของตัวละครที่เป็นชาวกะเหรี่ยง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สูงขึ้นไปคือ โค้งฟ้าต่ำ ลงมาคือ หุบห้วย หมู่บ้านเหล่าเกวคั้งอยู่ระหว่างฟ้ากับน้ำ โดยมีทิวเขาสลับซับซ้อนเป็นราวรั้วรอบด้าน หมู่บ้านไม่ใหญ่นัก มีสเกียสลับหลังคาเรือนเห็นจะได้ ทุกคนในหมู่บ้านกำเนิดจากสายเลือดเดียวกันอันเข้มข้น คนนอกเผ่าเรียกพวกเขาว่า ยางบ้าง กะเหรี่ยงบ้าง ... หมู่บ้านออกันอยู่เป็นกระจุก ถ้ามองจากที่สูงจะเห็นหลังคาเกวคร่ำคร่ำรูปทรงสามเหลี่ยมเบียดชิดกันแน่น ดูกะกะกรุงรังไม่เป็นระเบียบ ผู้เฒ่าผู้แก่เล่าว่าสาเหตุที่ต้องปลูกกระท่อมเบียดชิดกันเป็นเพราะแต่ก่อนนั้นดงดอยรอบด้านอุดมไปด้วยสัตว์ร้ายนานา เพียงออกเดินไปสามก้าวเจ็ดก้าวก็พบรอยตีนเสือแล้ว คำคืนเมื่อไฟมอดดับมันอาจจอตมาคาบสัตว์เลี้ยงหรือผู้คนไปกินได้ ดังนั้น ชาวเหล่าเกวคั้งจึงไม่อาจแยกตัวออกโดดเดี่ยวได้นาน ๆ เข้า การปลูกกระท่อมติดกันเป็นกระจุกจึงกลายเป็นความเคยชินสืบเนื่องมาจนวันนี้

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2557: 19-20)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนได้สร้างฉากที่เป็นหมู่บ้านของชาวกะเหรี่ยงโดยใช้วิธีการบรรยายข้อมูลให้ผู้อ่านโดยตรง ทำให้ผู้อ่านได้เห็นถึงภาพลักษณะภูมิประเทศการตั้งถิ่นฐานทางภาคเหนือของชาวเหนือ ซึ่งสภาพภูมิประเทศคือเต็มไปด้วยภูเขา บริเวณภูเขาประกอบด้วยภูเขาสูง ๆ สลับกับหุบเขา หมู่บ้านส่วนมากจะเป็นการตั้งหมู่บ้านแบบรวมกันเป็นกระจุก

ภาพยนตร์เรื่อง สัมป่อย ผู้ผลิตสร้างฉากที่เป็นหมู่บ้านทางภาคเหนือและเรื่องราวก็เกิดขึ้นในหมู่บ้านนี้ จุดเริ่มต้นของภาพยนตร์มีคำบรรยายฉากเป็นหมู่บ้านทางภาคเหนือ ภาพยนตร์เรื่อง รักจัง มีฉากที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ซึ่งเป็นฉากสำคัญในการดำเนินเรื่อง และภาพยนตร์เรื่อง The Melody รักทำนองนี้ ตัวละครหญิงพาตัวละครชายเที่ยวภาคเหนือ มีฉากที่ทุ่งดอกบัวตองดอยแม่อุคอ ดังตัวอย่างตามรูปภาพ

ภาพที่ 12 หมู่บ้านภาคเหนือใน
ภาพยนตร์เรื่องสัมป่อย

(ที่มา:<https://www.netflix.com/th/title/81511310>)

ภาพที่ 13 ภูเขาภาคเหนือใน
ภาพยนตร์เรื่องรักจัง

(ที่มา:<https://www.youtube.com/watch?v=JU9G7mXPjTo>)

ภาพที่ 14 ภูเขาภาคเหนือในภาพยนตร์
เรื่อง The Melody รักทำนองนี้

(ที่มา : https://www.doomovie-hd.com/?r=movie_view&id=25186)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็น ผู้ผลิตได้สร้างฉากที่เป็นหมู่บ้านและภูเขาทางภาคเหนือ ทำให้ผู้ชมได้เห็นถึงภาพลักษณะภูมิประเทศของภาคเหนือ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างไปจากภาคอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด คือ เต็มไปด้วยภูเขาและประกอบไปด้วยเทือกเขาสลับซับซ้อน ชาวเหนือมักตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณที่ราบระหว่างภูเขาที่มีสายน้ำไหลผ่าน ชาวชนบทภาคเหนือมักจะอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้าน ล้อมรอบไปด้วยทุ่งนา อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ตั้งอยู่จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วยภูเขาสูงสลับซับซ้อน ทุ่งดอกบัวตองดอยแม่อุคอ ตั้งอยู่ที่ตำบลแม่อุคอ อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงมากที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีลักษณะเป็นทิวเขาเขียวสูงสลับกับทุ่งดอกบัวตองทั่วพื้นเขา ทั้งสองสถานที่นี้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในภาคเหนือเมื่อผู้ชมเห็นฉากนี้ก็จะรู้ได้ว่าอยู่ภาคเหนือ ยังแสดงถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เป็นภูเขาทางภาคเหนือด้วย แสดงให้เห็นความเป็นเหนือด้านภูมิประเทศ ทำให้ผู้ชมรับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นที่ภาคเหนือผ่านฉากที่ดังกล่าว

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า สื่อบันเทิงไทยประเภทนวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ นำเสนอความเป็นเหนือผ่านการสร้างฉากที่แสดงสถานที่และภูมิประเทศ ผู้ผลิตมักสร้างฉากที่เป็นหมู่บ้านและภูเขาทางภาคเหนือ หรือสถานที่ที่มีชื่อเสียงของภาคเหนือ ทำให้ผู้อ่านและผู้ชมได้เห็นถึงภาพลักษณะภูมิประเทศของที่แตกต่างไปจากภาคอื่น ๆ และทำให้ผู้อ่านและผู้ชมรับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นที่ภาคเหนือ

3.2 การนำเสนอความเป็นเหนือผ่านฉากที่แสดงวัฒนธรรมท้องถิ่นเหนือ

วัฒนธรรมภาคเหนือมีลักษณะที่แตกต่างจากภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย ผู้ผลิตมักนำเสนอความเป็นเหนือผ่านฉากแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่นเหนือ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง *เด็กชายชาวดง* ของมาลา คำจันทร์ได้กล่าวถึงในหน้าปูชาวเหนือมักจะเก็บปูกันและทำน้ำปูกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ปูปลายังคลาคล่ำ หน้าปูเราเก็บปู หน้าปูจะอยู่ในช่วงต้นกล้า ลงสู่नाใหม่ ๆ นาบ้านเราเป็นนาดำ ไม่ใช่นาหว่าน นาดำจะหว่านกล้า ลงแปลงเพาะกล้าก่อน อายุกล้าสักเดือนจะถอนออกแล้วเอาไป ดำในนาว่านที่คราดพรวนจนร่วนละเอียดดีแล้ว ช่วงนี้ปูจะโตเต็มที่ ราวเที่ยงวันถึงบ่ายสามโมงแดดจัดน้ำนาจะร้อนเกินปูอยู่ได้ มันจะหนีน้ำร้อนขึ้นมาอาศัยกอหญ้าตามคันนา เราจะเดินเลาะคันนา แล้วตะบปเอาด้วยมือเปล่าไม่ต้องใช้เครื่องมือเครื่องมือใด ๆ ได้มากพอจะเอาไปให้แม่โขลก คั้นเอาแต่น้ำ กากปูทิ้งไป เอาน้ำปูไปหมักกับตะไคร้ ใบฝรั่งและเกลือที่โขลกเข้ากัน หมักทิ้งไว้สักคืนก็เอาน้ำหมักไปเคี่ยวจนงวดเป็นเมือกสีดำ อันนี้ละน้ำปู ควักน้ำปูใส่ ออมเก็บไว้กินได้เป็นปี เป็นวิธีถนอมอาหารที่โบราณบ้านเมืองท่านตกทอดมาสุรา

(เด็กชายชาวดง 2563:68)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า น้ำปู เป็นอาหารดั้งเดิมของชาวเหนือ ใช้เป็นเครื่องปรุงรสอาหาร บางอย่าง น้ำปู มีลักษณะสีดำข้น มีกลิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ การทำน้ำปูนั้น มักจะเริ่มทำกันในช่วงฤดูฝน เพราะเป็นช่วงที่มีปูนาค่อนข้างเยอะ น้ำปูสามารถเก็บทานได้เป็นเวลานาน ผู้เขียนนำเสนอความเป็นเหนือผ่านฉากชาวเหนือมักพากันเก็บปูและทำน้ำปูกันในช่วงฤดูฝน ทำให้ผู้อ่านได้เห็นถึงภาพชีวิตประจำวันและวัฒนธรรมด้านอาหารของภาคเหนือ การมีฉากการเก็บปูและทำน้ำปู ช่วยทำให้น้ำปูที่เกิดขึ้นมีความสมจริงมากยิ่งขึ้น และทำให้ผู้อ่านได้มีความรู้สึกเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวของภาคเหนือ และสามารถเห็นถึงความเป็นเหนือ

ภาพยนตร์เรื่อง ฮาร์ทบีทเสียงนักรักมัยลู่ ได้กล่าวถึงในช่วงวันลอยกระทง ตัวละครเอกฝ่ายหญิง น้ำหวานที่เป็นสาวเหนือพาตัวละครเอกฝ่ายชายที่เป็นคนกรุงเทพฯ ไปแขวนโคมที่วัด ละครโทรทัศน์เรื่อง เมื่อดอกกรักบาน ได้แสดงให้เห็นประเพณีลอยกระทงในสังคมชาวเหนือ ได้กล่าวถึงในช่วงวันลอยกระทงตัวละครได้ไปปล่อยโคมลอยเพื่อฉลองวันลอยกระทง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 15 ประเพณีลอยกระทงในภาพยนตร์
เรื่องฮาร์ทบีทเสียงนักรักมัยลู่

(ที่มา : <https://www.bilibili.tv/en/video/2040238782>)

ภาพที่ 16 การปล่อยโคมลอยในละครโทรทัศน์เรื่องเมื่อ
ดอกกรักบาน

(ที่มา:https://www.youtube.com/watch?v=pQ_aKnnocTs&list=PL0VVVtBqsour_ODdMcn5sfameZQ-GT6O7&index=16)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ในภาพยนตร์และละครโทรทัศน์มีฉากที่เป็นประเพณียี่เป็งในช่วงยี่เป็งภาคเหนือมีการปล่อยโคมลอย และนิยมทำการประดับตกแต่งอาคารบ้านเรือน วัด และสถานที่ต่าง ๆ ด้วยโคมล้านนา ซึ่งเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวเหนือและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สืบทอดต่อกันมา การมีฉากที่เป็นประเพณียี่เป็งทำให้ผู้ชมได้เข้าใจประเพณียี่เป็งที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคเหนือ และทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกได้เข้าร่วมประเพณียี่เป็งด้วยตนเอง

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า สื่อบันเทิงไทยประเภทนวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ นำเสนอความเป็นเหนือผ่านฉากที่แสดงวัฒนธรรมท้องถิ่นเหนือ สื่อทั้งสามประเภทล้วนเลือกฉากที่แสดงลักษณะภาคเหนือเพื่อนำเสนอความเป็นเหนือในด้านต่าง ๆ เช่น วิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อ ศิลปะวัฒนธรรม ฯลฯ ทำให้น้ำปูที่เกิดขึ้นมีความสมจริงมากยิ่งขึ้น และทำให้ผู้อ่านและผู้ชมได้เห็นถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นเหนือและเข้าใจความเป็นเหนือ

4. ด้านการใช้ภาษา

ผู้ผลิตนวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์มักให้ความสำคัญกับกลวิธีการใช้ภาษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมเหนือ และผู้ผลิตให้ตัวละครเอกเป็นชาวเหนือ ทำให้ภาษาที่ตัวละครใช้สื่อสารกันในเรื่องมีลักษณะของวัฒนธรรมเหนือ การแทรกภาษาท้องถิ่นเหนือจะช่วยให้เกิดความสมจริง กลวิธีการนำเสนอความเป็นเหนือผ่านภาษาของนวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์มี 2 วิธี ได้แก่ นำเสนอความเป็นเหนือผ่านภาษาท้องถิ่นเหนือในบทบรรยาย และนำเสนอความเป็นเหนือผ่านภาษาท้องถิ่นเหนือในบทสนทนาของตัวละคร นำเสนอความเป็นเหนือผ่านภาษาท้องถิ่นเหนือในบทบรรยายมักใช้เมื่ออธิบายและแนะนำฉาก เหตุการณ์ และภูมิหลังเรื่อง และความคิดความรู้สึกของตัวละคร นำเสนอความเป็นเหนือผ่านภาษาท้องถิ่นเหนือในบทสนทนาของตัวละครมักใช้เมื่อตัวละครที่เป็นชาวเหนือสื่อสารกับคนในท้องถิ่นและคนต่างถิ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง *หุบเขาแสงตะวัน* ได้กล่าวถึงตอนกลางคืนฤดูฝน ชาวไทยใหญ่มักอยู่รวมกันขับลำนำสนุกสนานกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพลงจบลงแล้วครุยังนั่งอยู่ที่นั่น หันหน้าไปทางแม่น้ำ หรีดหรีงเรไรครางมาเชิงแซ่
นำแปลกที่คืนนี้เดือนแจ่มเป็นคืนที่มีแสงจันทร์งามคืนหนึ่งที่หลงทางมาในฤดูฝน เด็กหญิง
เล็ก ๆ ยังไม่เข้านอน แสงจันทร์สว่างนวลลูบไล้หลังคาบ้าน แม่น้ำไหลดังเขียบ ๆ นก
กลางคืนร้องคราง “ฮก ๆ” คนหนุ่มเห็ดความไต ลอยแว่วมาจากที่ไหนสักแห่งหนึ่งที่
ความสุขกำลังร้องรำ...

(หุบเขาแสงตะวัน 2535: 62-63)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนเมื่อบรรยายฉากในหมู่บ้านชาวไทยใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือ ผู้เขียนได้นำเสนอความเป็นเหนือโดยสอดแทรกภาษาท้องถิ่นหรือคำศัพท์ท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยใหญ่ คือ “เห็ดความไต” ซึ่งเป็นการขับลำนำของชาวไทยใหญ่ การสอดแทรกภาษาท้องถิ่นหรือคำศัพท์ท้องถิ่นในบทบรรยายสามารถทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจวัฒนธรรมเหนือและทำให้การสร้างฉากและเหตุการณ์ได้สมจริง

ภาพยนตร์เรื่อง *สัมป่อย* ตอนเปิดฉากมีคำบรรยายที่พูดเป็นภาษาท้องถิ่นเหนือและได้กล่าวถึงลักษณะที่โดดเด่นของผู้หญิงเหนือ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เนิ่นนานมาแล้ว คนเฒ่าคนแก่เขาเล่าสู่กันมาว่า คนบ้านเฮานั้นจุดเด่นเป็นดั่ง
หน้าตาของภูมิภาค แม่หญิงนุ่งผ้าซิ่น ห่มสไบ ใส่ผ้าเมือง แยกที่ไหมมาเห็นก็พากันเล่าให้
เพื่อนฝูงฟังว่า ไซ้ได้แม่หญิงบ้านเฮาไปเป็นแม่เฮือนแม่เรือนที่บ้านเขา บ่เคยมีแม่หญิงที่
ไหนที่จะมีกิริยาอ่อนช้อยเหมือนแม่หญิงบ้านเฮาอีกแล้ว

(สัมป่อย 2564: 0'15")

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ผลิตใช้คำบรรยายที่พูดเป็นภาษาท้องถิ่นเหนือเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชมและสร้างบรรยากาศภาคเหนือทำให้ผู้ชมได้เข้ากับบรรยากาศของเรื่อง เนื้อหาของบทบรรยายที่เกี่ยวกับลักษณะเด่นของผู้หญิงเหนือก็เกี่ยวข้องกับแก่นของเรื่อง คำว่า “เฮา” ภาษากลางหมายถึง “เรา” คำว่า “ไซ” ภาษากลางหมายถึง “อยาก” คำว่า “เฮือน” ภาษากลางหมายถึง “เรือน” คำว่า “บ่” ภาษากลางหมายถึง “ไม่” และทำให้ผู้ชมสามารถเข้าสู่เรื่อง

นวนิยายเรื่อง *เจ้าจันทน์ผมหอม* : นิราศพระธาตุอินทร์แขวน ได้กล่าวถึงพ่อเลี้ยงบอกกับเจ้าจันทน์ว่าเขาจะปกป้องดูแลเจ้าจันทน์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เจ้าจันทน์” พ่อเลี้ยงมันเอี้ยวคอมาอีก มันกล่าวถ้อยซึ่งซังสายตาจริงจัง

“ข้าบได้รู้เล่น ๆ ถึงข้าจะตายเป็นผี ผีข้าจะปกคุ้มเจ้าจันทน์ไว้ เชื่อใจข้าเถอะ”

(เจ้าจันทน์ผมหอม : นิราศพระธาตุอินทร์แขวน 2558: 39)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนให้ตัวละครที่เป็นชาวเหนือพูดภาษาเหนือ คำว่า “บ่” ภาษากลางหมายถึง “ไม่” คำว่า “อู้” ภาษากลางหมายถึง “พูด” ทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงตัวละครเป็นชาวเหนือ ผู้เขียนก็สามารถนำเสนอความเป็นเหนือผ่านการใช้ภาษาถิ่นเหนือของตัวละคร

ละครโทรทัศน์เรื่อง *กลิ่นกาสะลอง* ได้กล่าวถึงตัวละครหญิงกาสะลองที่เป็นสาวเหนือเจอกับตัวละครชายหมอทรัพย์ที่เป็นหนุ่มกรุงเทพฯ ริมแม่น้ำ หมอทรัพย์เข้ามาคุยกับกาสะลอง กาสะลองก็คุยกับหมอทรัพย์ด้วยภาษาเหนือ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กาสะลอง : ข้าเจ้าเป็นแม่หญิง จะอยู่กับป้อจายในที่หลับหลับตาคนมันบ่งาม มันบ่ใช่ฮิตเฮา

หมอทรัพย์ : ฮิต

กาสะลอง : คนใต้เรียกว่าจารีตประเพณีแม่นบ่ เป็นแม่หญิงจะอยู่กับป้อจายต้องอยู่ในสายตاپ้อแม่ ต้องมีคนอื่นอยู่ด้วย

หมอทรัพย์ : อ้อ เข้าใจแล้ว ต้องอยู่ในที่มีคนเยอะ ๆ เหมือนที่สถานีรถไฟ...

(กลิ่นกาสะลอง EP6)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ผลิตให้ตัวละครที่เป็นสาวเหนือเวลาสื่อสารกับคนภาคกลางก็สื่อสารด้วยภาษาเหนือ คำว่า “แม่หญิง” ภาษากลางหมายถึง “ผู้หญิง” คำว่า “ป้อจาย” ภาษากลางหมายถึง “ผู้ชาย” คำว่า “ฮิต” ภาษากลางหมายถึง “จารีตประเพณี” คำว่า “เฮา” ภาษากลางหมายถึง “เรา” และคำว่า “ป้อ” ภาษากลางหมายถึง “พ่อ” เป็นต้น การให้ตัวละครใช้ภาษาถิ่นเหนือสามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจตัวละครที่เป็นชาวเหนือและนำเสนอความเป็นเหนือผ่านการใช้ภาษาถิ่นเหนือของตัวละคร

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า สื่อบันเทิงไทยประเภทนวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์นำเสนอความเป็นเหนือผ่านภาษาท้องถิ่นเหนือในบทบรรยายและบทสนทนาของตัวละคร ผู้ผลิตสอดแทรกภาษาถิ่นเหนือในการบรรยายฉากหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ และตัวละครที่เป็นชาวเหนือมักพูดภาษาถิ่นเหนือ เพื่อให้ความเป็นเหนือมีความสมบูรณ์และความสมจริงมากยิ่งขึ้น และทำให้ผู้อ่านและผู้ชมได้เห็นถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นเหนือและเข้าใจความเป็นเหนือ

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง กลวิธีการนำเสนอ “ความเป็นเหนือ” ในสื่อบันเทิงไทย พ.ศ. 2519-2564 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอความเป็นเหนือในสื่อบันเทิงไทย พ.ศ.2519-2564 แสดงให้เห็นกลวิธีการนำเสนอความเป็นเหนือมี 4 วิธี ได้แก่ การนำเสนอผ่านโครงเรื่อง การนำเสนอผ่านตัวละคร การนำเสนอผ่านฉากและบรรยากาศ และการนำเสนอผ่านการใช้ภาษา ผลการวิจัยทำให้เห็นว่า นวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์มีโครงเรื่องที่แตกต่างกัน คือ นวนิยายมักมีโครงเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชนบททางภาคเหนือ ละครโทรทัศน์มักมีโครงเรื่องเกี่ยวกับการย้อนยุค และภาพยนตร์มักมีโครงเรื่องเกี่ยวกับความรัก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของวีรวัฒน์ อิศรพร (2562 : 175-176) ได้กล่าวว่า โครงเรื่องคือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้แต่งกำหนดขึ้นและนำมาเรียงร้อยต่อกันเป็นเหตุเป็นผลกัน หรือเป็นการจัดลำดับของเหตุการณ์ที่มีความสอดคล้องกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรวิทย์ ไชยยานต์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ภาพตัวแทนของผู้หญิงล้านนาในละครโทรทัศน์แนวย้อนยุคบริบทภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ผลิตมีการสร้างภาพตัวแทนของความเป็นแม่ ความเป็นเมีย และความเป็นลูกสาว ผ่านองค์ประกอบของละครโทรทัศน์ ได้แก่ แก่เรื่อง โครงเรื่อง ความขัดแย้ง ตัวละคร สถานที่เกิดเหตุ สัญลักษณ์พิเศษ และบทสนทนา ภาพตัวแทนของผู้หญิงล้านนาที่แสดงออกมามีการประกอบสร้างภาพตัวแทนโดยการนำบริบทของวัฒนธรรมปัจจุบันผสมผสานเข้าไปกับวัฒนธรรมล้านนาแบบดั้งเดิม ผู้ผลิตได้ให้ความสำคัญกับการนำเสนอความเป็นเหนือผ่านตัวละครที่เป็นชาวเหนือ และนำเสนอความเป็นเหนือในด้านต่าง ๆ เช่น ความเชื่อ ศิลปะการแสดง ค่านิยม การแต่งกายและจารีตประเพณี ฯลฯ ผ่านคำพูด การกระทำ และรูปลักษณ์ภายนอกของตัวละคร ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของกิตติศักดิ์ สุวรรณโกสิน (2542 : 95) ได้กล่าวว่า ตัวละคร (Character) องค์ประกอบสำคัญอีกส่วนที่ขาดไม่ได้สำหรับการเล่าเรื่องทุกชนิดคือตัวละคร (Character) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญต่อการพิจารณาว่าการสร้างเรื่องนั้นเป็นไปในเชิงศิลปะการละครหรือไม่ดูได้จากแง่ของการสร้างตัวละครและการแสดง การกระทำของตัวละคร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา เชาวน์น้ำทิพย์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ของชาวล้านนาในนวนิยายของมาลา คำจันทร์ ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการนำเสนออัตลักษณ์ของชาวล้านนาที่มาลา คำจันทร์ มีกลวิธีการนำเสนออัตลักษณ์ผ่านตัวละคร พบว่าตัวละครเด็กจะมีหน้าที่ในการเป็นผู้รับการถ่ายทอดอัตลักษณ์ นำเสนออัตลักษณ์ที่ยังคงอยู่ผ่านตัวละครหนุ่ม

สาว และจะนำเสนออัตลักษณ์ที่เกี่ยวกับนิทานความเชื่อผ่านตัวละครที่เป็นผู้สูงอายุ กลวิธีการนำเสนออัตลักษณ์ผ่านบทสนทนานำเสนอจารีตต้องห้าม(ซิด) และความเชื่อ ผู้ผลิตมีกลวิธีการสร้างฉากและบรรยากาศ โดยเฉพาะฉากที่เป็นภาคเหนือ คือ ฉากที่แสดงสถานที่และภูมิประเทศ ทำให้ผู้อ่านและผู้ชมได้เห็นถึงภาพลักษณะภูมิประเทศของภาคเหนือที่แตกต่างไปจากภาคอื่น ๆ และฉากที่แสดงวัฒนธรรม ผู้ผลิตมักสร้างฉากที่นำเสนอความเป็นเหนือในด้านต่าง ๆ เช่น วิถีชีวิต ประเพณี ปัตถกรรม ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ ทำให้เนื้อเรื่องที่เกิดขึ้นมีความสมจริงมากยิ่งขึ้น และทำให้ผู้อ่านและผู้ชมได้เห็นถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นเหนือ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของวีรวัฒน์ อิทธิพร (2562 : 225) ได้กล่าวว่า ฉาก คือสถานที่และสภาพบรรยากาศทั้งฉากที่เป็นรูปธรรม และฉากที่เป็นนามธรรมที่รองรับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในวรรณคดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา เชาวน์ทิพย์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ของชาวล้านนาในนวนิยายของมาลา คำจันทร์ ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการนำเสนออัตลักษณ์ผ่านฉากจะเป็นการบรรยายฉากที่เกี่ยวข้องกับงานประเพณี ที่อยู่อาศัยที่เป็นเรือนกาแล และฉากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของชาวล้านนา และ ผู้ผลิตนำเสนอความเป็นเหนือผ่านภาษาท้องถิ่นเหนือในบทบรรยาย มักสอดแทรกภาษาถิ่นเหนือในการบรรยายฉากหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ และนำเสนอความเป็นเหนือผ่านภาษาท้องถิ่นเหนือในบทสนทนาของตัวละครที่เป็นชาวเหนือมักพูดภาษาถิ่นเหนือ ซึ่งผลการวิจัยนี้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา เชาวน์ทิพย์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ของชาวล้านนาในนวนิยายของมาลา คำจันทร์ ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการนำเสนออัตลักษณ์ผ่านภาษาชาวล้านนาในบทบรรยายและบทสนทนาของตัวละคร การแทรกภาษาชาวล้านนาจะช่วยให้เกิดความสมจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลวิจัยไปวิเคราะห์และสำรวจความพึงพอใจของผู้อ่านนวนิยายและผู้ชมละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ที่นำเสนอความเป็นเหนือ เพื่อนำผลที่ได้ไปบริหารงบประมาณ ลงทุนและผลักดันกับ soft power ในวงการสื่อและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่า นอกจากกลวิธีการนำเสนอ “ความเป็นเหนือ” ในสื่อบันเทิงไทยแล้ว ยังมี “ความเป็นอีสาน” และ “ความเป็นใต้” ที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อบันเทิงไทย ดังนั้น การวิจัยในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอความเป็นภาคอื่น จะทำให้เห็นจุดเหมือนและจุดต่างของกลวิธีการนำเสนอ และนอกจากนี้ยังสามารถศึกษา อัตลักษณ์ของชาวล้านนาในสื่อบันเทิงไทยอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กลั่นกาสะลอง. (2562). แหล่งที่มา : https://www.bilibili.tv/th/video/2044758938?bstar_from=bstar-web.homepage.recommend.all.
- กิตติศักดิ์ สุวรรณโกสิน. (2542). *จินตทัศน์แห่งเสรีชนและศิลปะการเล่าเรื่องในภาพยนตร์*. กรุงเทพมหานคร: โครงการสื่อสันติภาพคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา เชาวน์ทิพย์. (2549). *อัตลักษณ์ของชาวล้านนาที่ปรากฏในนิยายของมาลา คำจันทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนทร ค่ายอด. (2559). การสร้าง “ความเป็นล้านนา” ในวรรณกรรมของนักเขียนภาคเหนือ. *วารสารธรรมศาสตร์*. 35 (3) , 43-60.
- พรศิริ ปินไชย. (2563). *ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคเหนือในนวนิยายที่ได้รับรางวัลของมาลา คำจันทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พัชรภรณ์ เรืองทอง. (2561). *ภาพแทน “ชาวเขา” ในภาพยนตร์ไทย*. กรุงเทพมหานคร : การนำเสนอโครงการ ประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาและสังคมศาสตร์ครั้งที่1/2561 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- แม่อายสะอื้น. (2561). แหล่งที่มา : <https://www.bugaboo.tv/lakorn/maeaisauen>.
- เมื่อดอกรักบาน. (2550). แหล่งที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=wtUjVFB1bYc>.
- รอยไหม. (2554). แหล่งที่มา : <https://ch3plus.com/oldseries/1032>.
- รักจัง. (2549). แหล่งที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=JU9G7mXPjTo>.
- วัชรวิรุ ไชยยานนท์ .(2564). *การวิเคราะห์ภาพตัวแทนของผู้หญิงล้านนาในละครโทรทัศน์แนวย้อนยุคบริบทภาคเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรวัฒน์ อิศพรพร . (2562). *วรรณคดีวิจารณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ส้มป่อย. (2563). แหล่งที่มา : <https://www.netflix.com/th/title/81511310>.
- ฮาร์ทบีทเสียงนักรักมัยลุง. (2562). ค้นคืนจาก <https://www.bilibili.tv/en/video/2040238782>.
- The Melody รักทำนองนี้. (2555). แหล่งที่มา : https://www.doomovie-hd.com/?r=movie_view&id=25186.